

Силабус
освітнього компонента ОК 1.3
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ОП))

Історія та культура України

Назва дисципліни:	Історія та культура України
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	13 Механічна інженерія
Спеціальність:	133 Галузеве машинобудування
Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма:	«Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини і обладнання»
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3078
Рік навчання:	1
Семестр:	2 (весняний)
Обсяг освітнього компонента	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра українознавства
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Золотарьов Віктор Степанович, к.і.н., доцент кафедри українознавства
Контактний телефон:	+38(057)7073751
E-mail:	zolvist@i.ua , ukr_khadi@ukr.net

Короткий зміст освітнього компонента:

Метою вивчення навчальної дисципліни є: розуміння студентами вітчизняних історичних і культурних процесів; розгляд історії державотворчих процесів на українських землях; вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення; утвердження самобутності українського народу, його історії та культури, формування сприйняття історії та культури України складовою світового й європейського історичного процесу та культурної спадщини; становлення студентів як свідомих громадян і патріотів України..

Предмет: Предметом вивчення дисципліни є суспільно-політичні, культурні процеси й явища минулого, що аналізуються у взаємозв'язку із сучасністю.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними методами та джерелами вивчення дисципліни;
- висвітлення нових аспектів історичних процесів в контексті державотворення та формування національної ідентичності;
- отримання уявлень про минуле України та її культуру, про її місце в сучасному світі;
- показ ролі народу і окремих особистостей в розвитку суспільства;
- розвиток навичок дослідницької роботи з джерелами та об'єктивного аналізу історичних фактів;
- отримання навичок аналізу й оцінювання явищ політичного та культурного розвитку українського суспільства в контексті світового та європейського розвитку,
- формування вмінь зіставлення історичних та культурних процесів, застосування набутих знань для прогнозування соціальних процесів,
- виховання свідомих громадян і патріотів України.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Пререквізити: шкільна програма з історії України, всесвітня історія, культурологія
 Кореквізити: ОК1.4 Філософія, ВД Політологія, ВД Правознавство.

Компетентності, яких набуває здобувач:**Загальні компетентності:**

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК11. Здатність відшукувати і використовувати міждисциплінарні і міжгалузеві зв'язки у науковій діяльності.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

РН1. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі.

РН6. Відшуковувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК Суспільно-політичне значення і функції історії та культури в сучасному світі.	2	
	ПЗ Суспільно-політичне значення і функції історії та культури в сучасному світі		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел	2	5
2	ЛК Давні народи та цивілізації на території України	2	
	ПЗ Давні народи та цивілізації на території України	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	2	5
3	ЛК Україна княжої доби. Генеза і розквіт Київської Русі (IX – сер. XI ст.)	2	2
	ПЗ Україна княжої доби. Генеза і розквіт Київської Русі (IX – сер. XI ст.)-		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	2	5
4	ЛК Україна княжої доби. Еволюція середньовічної держави і суспільства (друга пол.. XI – сер. XVI ст.).	2	

	ПЗ Україна княжої доби. Еволюція середньовічної держави і суспільства (друга пол.. XI – сер. XVI ст.).	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	2	5
5	ЛК Україна Литовсько-польської доби: суспільство без держави.	2	
	ПЗ Україна княжої доби. Еволюція середньовічної держави і суспільства (друга пол.. XI – сер. XVI ст.).		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	2	5
6	ЛК Ранньомодерна доба історії України. Українське козацтво: від стану до держави (др. пол. XVI – XVII ст.).	2	
	ПЗ Ранньомодерна доба історії України. Українське козацтво: від стану до держави (др. пол. XVI – XVII ст.).	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	2	5
7	ЛК Ранньомодерна доба історії України. Спроба збереження національної державності та імперська централізація (кін. XVII – XVIII ст.).	2	
	ПЗ Ранньомодерна доба історії України. Спроба збереження національної державності та імперська централізація (кін. XVII – XVIII ст.).-		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
8	ЛК Особливості соціально-економічної модернізації України у XIX ст.	2	
	ПЗ Особливості соціально-економічної модернізації України у XIX ст.	2	2
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
9	ЛК Національне відродження	2	
	ПЗ Національне відродження		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
10	ЛК Боротьба революцій в Україні (1917 – 1920 рр.).	2	2
	ПЗ Боротьба революцій в Україні (1917 – 1920 рр.).	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
11	ЛК Соціально-економічні процеси і становлення тоталітаризму в Україні.	2	
	ПЗ Соціально-економічні процеси і становлення тоталітаризму в Україні.		

	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
12	ЛК Українізація. Розстріляне відродження.	2	
	ПЗ Українізація. Розстріляне відродження.	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
13	ЛК Правда і міфи II світової війни.	2	2
	ПЗ Правда і міфи II світової війни.		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
14	ЛК Трансформація суспільства і держави у 1945-1964 рр	2	
	ПЗ Трансформація суспільства і держави у 1945-1964 рр	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	5
15	ЛК Українське суспільство між офіційною ідеологією і національною свідомістю (др. пол. 1960-1980-ті рр.).	2	
	ПЗ Українське суспільство між офіційною ідеологією і національною свідомістю (др. пол. 1960-1980-ті рр.).		
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	6
16	ЛК Україна перед викликами сучасності.	2	
	ПЗ Україна перед викликами сучасності.	2	
	СР Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел,	3	6
Разом	ЛК	32	6
	ПЗ	16	2
	СР	42	82
УСЬОГО за дисципліною		90	90

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності):

Методи навчання:

МН1– словесний метод (лекція, бесіда, навчальна дискусія, пояснення, розповідь);

МН2 – практичний метод (творчі роботи, семінари-дискусії, «круглий стіл» з рівними правами учасників);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);

МН4 – робота з літературою (робота за підручниками і посібниками; пошук інформації за завданням);

МН6– самостійна робота;

Форми та методи оцінювання

ФМО1 – міжсесійний контроль (поточна перевірка)

ФМО2 – підсумковий контроль (залік)

ФМО3 – усний контроль (бесіда)

ФМО4 – письмовий контроль (індивідуальні завдання)

ФМО7 – практична перевірка (презентації виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах)

ФМО8 – методи самоконтролю і самооцінки

Система оцінювання та вимоги.

Оцінка з дисципліни та її переведення в оцінки за національною шкалою і шкалою ECTS здійснюється згідно зі [СТВНЗ 90.1-02:2023 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»](#).

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за п'ятибальною шкалою («5», «4», «3», «2», «1») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно» («5»): здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре» («4»): здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно» («3»): здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно» («2», «1»): здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої освіти має отримати оцінку з кожної теми.

3.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

3.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

4 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється:

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2– Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3– Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- курсова робота повинна бути захищена не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії;

- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагиат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагиату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література

- 1.1. Бойко О.Д. Історія України. Навч. посіб. / О.Д. Бойко – Київ: Академія, 2018. – 656 с.
- 1.2. Бут О.М., Бушин М.І. та ін. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М.І. Бушина, д.і.н., проф. О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т.– Черкаси: ЧДТУ, 2016.–644 с.
- 1.3. Калініченко В.В., Воронянський О. В., Калініченко В.В. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. Навчальний посібник. – Харків: Оберіг, 2016. – 440 с.

2. Допоміжна література

- 2.1. Акт незалежності України. Проголошений позачерговою сесією Верховної Ради України 24 серпня 1991 р // Україна. 1917-1992 рр. Довідник. – Київ: Т-во «Знання» України, 1993. – 28 с.
- 2.2. Петровський В. В., Радченко Л. О., Семененко В. І. Історія України: Неупереджений погляд Факти. Міфи. Коментарі– Харків: ВД «Школа», 2007. – 592 с
- 2.3. Світлична В.В. Історія України: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.В. Світлична. – 4-те вид. – Київ: Каравела, 2015. – 304 с.
- 2.4. Хома І.Я. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 356 с.

Інформаційні ресурси:

1. Матеріали у файловому архіві кафедри українознавства ХНАДУ
2. <http://library.kpi.kharkov.ua/NEW/BoykoIstUkr.pdf>
3. <http://litopys.org.ua/> (джерела Історії України IX - XVIII)
4. <http://academyssu.com.ua/library/monografiyi-akademiiya-socialnyh-nauk-ukrayiny/pidruchnyk-istoriya-ukrayiny-dlya-studentiv>
5. <https://www.radiosvoboda.org/a/28807991.html> (Трипільська цивілізація)
6. <http://www.hroniky.com/news/view/9376-iaak-zatverdzhuvaty-ukrainski-symvoly-u-1918-i-chomu-tse-vazhlyvo> (національна символіка)
7. http://shron1.chtyvo.org.ua/Smolii_Valerii/Istoriia_ukrainskoho_kozatstva_Narysy_u_dvo_kh_tomakh_Tom_1.pdf (історія українського козацтва)

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни

підпис

Віктор ЗОЛОТАРЬОВ
ПІБ

Гарант освітньо-професійної програми

підпис

Ігор ПІМОНОВ
ПІБ

Завідувач кафедри
українознавства

підпис

Неля НІКУЛІНА
ПІБ